

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.071/2007/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Katona Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Katona Csenge ügyvéd 3510 Miskolc, Kis-Hunyadi u. 10. I/2.) által képviselt felperes neve (felperes címe szám alatti lakos) felperesnek a Dr. Szalai Géza ügyvéd (Sátorajaujhely, Kossuth tér 2. székhelyű) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe szám alatti lakos) I. rendű, a Mészáros Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Nagy Ákos ügyvéd 3530 Miskolc, Rákóczi Ferenc utca 25. szám) által képviselt II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe szám alatti lakos) II. rendű, az elsőfokú eljárásban személyesen eljár a fellebbezési eljárásban Dr. Egerszegi György ügyvéd (3530 Miskolc, Toronyalja u. 18.) által képviselt III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe szám) III. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 23.P.21.921/2003/76. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által 81. sorszám, a II. rendű alperes által 82. sorszám alatt előterjesztett és Pf. 3. sorszám alatt kiegészített, a III. rendű alperes által 79. sorszám alatt előterjesztett és Pf. 5. sorszám alatt kiegészített fellebbezések folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja és az I. rendű alperes marasztalásának tőke összegét 151.414 (Egyszázötvenegyzernégyszáztizennégy) forintra, a III. rendű alperesét 353.301 (Háromszázötvenháromezerháromszázegy) forintra, valamint ezen összegeknek 2003. szeptember 6. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11 %, 2005. január 1-től július 30-ig évi 9,5 %, 2005. július 1-től december 31-ig évi 7 %, 2006.január 1-től június 30-ig évi 6 %, 2006. július 1-től december 31-ig évi 6,25 %, 2007. január 1-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatára leszallítja, a II. rendű alperessel szemben a keresetet elutasítja.

Mellőzi az alperesek kötelezését perköltség megfizetésére a felperes javára és kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 122.600 (Egyszázhuszonkettőezer-hatszáz) forint, 19.600 (Tizenkilencezer-hatszáz) forint általános forgalmi adót is magában foglaló, a II. rendű alperesnek 167.000 (Egyszázhatvanhétézer)

forint, 28.000 (Huszonnyolcezer) forint általános forgalmi adót is magában foglaló, a III. rendű alperesnek 78.000 (Hetvennyolcezer) forint elsőfokú perköltséget.

A felperes 379.520 (Háromszázhetvenkilencezerötszázhusz) forint, az I. rendű alperes 9.080 (Kilencezernyolcvan) forint, a III. rendű alperes 21.200 (Huszonegyezerkettőszáz) forint kereseti illeték megfizetésére köteles külön felhívásra az állam javára.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 38.000 (Harmincnolcezer) forint, 1.200 (Egyezerkettőszáz) forint általános forgalmi adót is magában foglaló, a II. rendű alperesnek 42.000 (Negyvenkettőezer) forint, 7.000 (Hétezer) forint általános forgalmi adót is tartalmazó, a III. rendű alperesnek 18.700 (Tizennyolcezerhét száz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra térítsen meg az államnak 37.800 (Harminchétezer nyolcszáz) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes a ... községben hrsz. alatt felvett 15,1 hektár területű szántó ingatlanon állami támogatás igénybevételeivel erdőt kívánt telepíteni. Az Állami Erdészeti Szolgálat ...i Igazgatósága határozatával 2003. december 31-ig szóló érvényességi határidővel engedélyezett erdőtelepítési tervet a III. rendű alperes készítette, aki a felperessel kötött szóbeli megállapodásban a végrehajtásért is felelősséget vállalt. Szerződésükben az erdőtelepítés szakmai irányításáért a III. rendű alperest megillető díjat a támogatás 10 %-ában határozták meg az erdősítés eredményessége esetén.

A felperes a telepítéshez a 2002. november 14. napján kelt megrendelés alapján az I. rendű alperestől 135.000 darab, ötvenes darabszámmal köteget, magról kelt egyéves kocsánytalan tölgy csemetéket szerzett be. Az 1.920.000,-Ft vételár megfizetését 2003. szeptemberében az állami támogatásból vállalta, ami elmaradt.

A csemetéket a felperes vette át 2003. április 16-án az I. rendű alperes ... községben lévő telephelyén, és azokat a ponyvával lekötve nyitott, platós teherautóval szállította - kb. 3 órás úton - ... községbe. A csemetéket a III. rendű alperes másnap megtekintette, és a szakmai útmutatása alapján azokat az ültetésig kötegelve elvermelték. A megtekintéskor a kötegelt csemetéken minőségi hibát nem észlelt.

A csemeték átvételekor az I. rendű alperes „Erdészeti ültetési anyag származási igazolvány” elnevezésű okiratot állított ki 2003. április 16. napján, melyen a felperes aláírásával nyugtázta, hogy „a fenti mennyiségű árut a termékkategória szerinti minőségben átvettem”.

Az I. rendű alperes a származási igazolványt a vételár megfizetésekor szándékozott a felperesnek átadni, s annak egy példányát a felperes minőségi kifogásának bejelentése

után küldte meg a felperesnek. A felperesi példány tartalmazza azon megjegyzést, hogy „nem szolgál származási igazolványként, tájékoztatás céljából lett küldve”.

A felperes az ültetésre a II. rendű alperessel kötött vállalkozási szerződést, aki darabonként 10,-Ft-ért vállalta a csemeték szakszerű elültetését. A felek 2003. május 19. napján kelt megállapodása szerint a vállalkozói díj 1.340.000,-Ft, ebből 900.000,-Ft-ot vett át az adott napon a II. rendű alperes. Az ültetés - megszakításokkal - április 21-től május 21-ig zajlott, meleg, száraz időben. A csemeték között részben levelességük, részben a szabvány alatti méretük miatt nagy számban voltak ültetésre alkalmatlanok. Erre a II. rendű alperes a felperest és a III. rendű alperest is figyelmeztette, akik a munkálatok folytatását nem állították le.

Az Állami Erdészeti Szolgálat a III. rendű alperes jelenléte mellett 2003. május 15-én és június 11-én ellenőrzést tartott, és a csemeték minőségét kifogásoló megállapításokkal élt. A felperes az ellenőrzés megállapításait 2003. június 12-én írásban közölte az I. rendű alperessel és kérte, hogy az általa meghatározott időben a csemetéket együtt tekintsék meg, melyre nem került sor. Az Állami Erdészeti Szolgálat 2003. szeptember 5-én vizsgálta meg az erdőtelepítést a 2003. évi állami támogatás megállapításához és erről „Erdősítési munkák műszaki átvételi jegyzőkönyve” elnevezésű okiratot állított ki. Ebben rögzítette, hogy a 15,1 hektár telepítésből mindössze 3 hektár sikeres, 7,6 hektár aszálykár miatt, 4,5 hektár ápolatlanság miatt pusztult el. Rögzítette, hogy a meglévő csemeték fejlődése, ápolatlansága miatt nem biztosított. A jegyzőkönyvben a felperes hivatkozott a csemeték és az ültetés nem megfelelő minőségére, valamint a szakirányítás nem megfelelő voltára.

A III. rendű alperes a csemeték szállítását követő napon túl április 24-én, 26-án ellenőrizte az ültetést, és meggyőződött a tevékenység szakszerű voltáról. Ezt követően csak az Erdészeti Szolgálat ellenőrzéseikor volt kinn a területen.

A felperes írásbeli keresetében 6.830.000.-Ft kártérítés megfizetésére kérte kötelezni egyetemlegesen az I. és II. rendű alpereseket. A III. rendű alperes perbevonását követően módosított keresetében az I-III. rendű alperesek egyetemleges marasztalását kérte 4.857.079.-Ft összegben. Ezen belül 3.710.000.-Ft összegben jelölte meg az elmaradt állami támogatás összegét, mint elmaradt hasznót, 141.120 Ft a 2002. június 4-én végeztetett szántás számlával igazolt költsége, 6.000 Ft az erdészeti igazgatási eljárás költsége, 99.959.Ft a pályázati díj, és 900.000.-Ft a II. rendű alperesnek kifizetett vállalkozói díj. 2003. szeptember 6. napjától a törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetését is igényelte.

Keresetét arra alapította, hogy az I. rendű alperes az adás-vételi szerződést hibásan teljesítette, mert az általa szolgáltatott szaporító anyag nem volt megfelelő minőségű, minőségi bizonyítványt nem adott át. A csemeték származási helye is bizonytalan, azokat ugyanis az engedéllyel nem rendelkező karcjai telephelyről szolgáltatta ki az I. rendű alperes. A csemeték minőségéről az átvételkor kompetencia hiányában meggyőződni nem tudott. A minőségi hibáról telefonon, illetőleg levélben is értesítette az I. rendű alperest, aki a csemetéket nem tekintette meg.

A II. rendű alperes kártérítési felelősségét azért kérte megállapítani, mert nem figyelmeztette őt, hogy a csemeték minősége nem megfelelő, s hogy május 1-je után és kileveledzett csemete nem ültethető. Azt nem vitatta, hogy a II. rendű alperes szerződéses kötelezettsége a csemeték szakszerű elültetése volt, ami az Erdészeti Szolgálat ellenőrzési jegyzőkönyvével is alátámasztottan megítélése szerint nem teljesült maradéktalanul. Álláspontja szerint a II. rendű alperes a szerződést a vegetációs időn belül teljesíthette volna. 12 napot vett igénybe az ültetés, s a II. rendű alperes a munkát április 17-én megkezdhetette volna és folyamatos munkavégzés mellett május 2-ára befejezhetette volna. Vitatta, hogy a II. rendű alperes a szerződéskötéskor tájékoztatta volna a munkavégzés folyamatossága megszakadásának lehetőségéről, ám akkor is mindenféleképpen a II. rendű alperessel szerződött volna, ha tudja, hogy van másik munkája is.

A III. rendű alperes kártérítési felelősségét arra alapította, hogy a szerződésben vállalt szakirányítói tevékenységét nem teljesítette. Mint szakembernek tudnia kellett volna, hogy nem megfelelő minőségű csemetét nem megfelelő időben ültetve a telepítés nem lehet eredményes, a munkák elvégzését mégsem tiltotta meg, noha a II. rendű alperes minőségi kifogásairól a III. rendű alperest folyamatosan tájékoztatta.

Az alperesek valamennyien a kereset elutasítását kérték.

Az I. rendű alperes azzal érvelt, hogy az általa szolgáltatott csemete megfelelő minőségű volt, s hogy az ezt tanúsító okmányt a számla kifizetésekor kellett volna átadnia. Hivatkozott arra, hogy a felperes a csemetéket minőségi kifogás nélkül átvette, s a 2003. júniusában kelt levelének időpontjában már elmulasztotta a kifogásolási határidőt. A csemeték átvételét követően azok minőségére az I. rendű alperesnek ráhatása nem volt. Álláspontja szerint a csemeték elszállítása a felperes által szakszerűtlen körülmények között történt, szakszerűtlen volt a vermesítésük is, s a sikertelenség oka megítélése szerint a nem megfelelő időben történt telepítés és az ápolatlanság. Hivatkozott arra is, hogy nagy tételben értékesített csemetéket az ... Zrt. részére is, és minőségi kifogás nem merült fel, ami arra utal, hogy a csemeték minőségromlása az átvételt követően következett be.

A II. rendű alperes tanúbizonyítást ajánlott fel arra, hogy a felhívta a felperes figyelmét a csemeték nem megfelelő minőségére, azonban a felperes a munkálatok folytatására utasította. Hivatkozott arra, hogy nem észlelt olyan körülményt, ami a munkavégzés megtagadását indokolta volna.

A III. rendű alperes védekezésében állította, hogy a felperessel kötött megállapodásnak eleget tett. Kiemelten felhívta a felperes figyelmét a talajművelés fontosságára, s bár annak megtörténtét nem ellenőrizte, a felperes a szakmai irányítását figyelmen kívül hagyta. Hivatkozott arra is, hogy figyelmeztette a felperest az idő alkalmatlanságára, de a felperes a munkavégzést szorgalmazta, mivel a telepítéssel összefüggésben kölcsön visszafizetése terhelte. Az I. rendű alperes által szolgáltatott csemeték minőségét illetően úgy nyilatkozott, hogy azok nem voltak oly mértékben hibásak, mint ahogy arra a perben hivatkozás történt. Védekezése kiterjedt arra is, hogy a terület gyomos, elhanyagolt volt, a felperes az ápolással kapcsolatos feladatát nem teljesítette. Állította, hogy a felperesnek javasolta a munka leállítását, bár erre bizonyítéka nincs.

A felperes a III. rendű alperes védekezésével kapcsolatosan hangsúlyozta, hogy szakemberként nem állította le a munkát, és nem állt el a felperessel megkötött szerződéstől sem, holott az lett volna elvárható, hogy „nem adja nevét” olyan munkához, amelynek sikeressége az adott körülmények között nem várható.

Az elsőfokú bíróság erdőmérnöki igazságügyi szakértői bizonyítást rendelt el, és tanúként hallgatta meg az ültetést végző a II. rendű alperes által foglalkoztatott személyeket.

A szakértő kiegészített véleményében megállapította, hogy a talaj előkészítés megfelelő volt. Az erdőtelepítés 70 %-os megmaradás mellett eredményes, s a perbeli erdősítés 20 % eredménnyel járt, ezért, ha a felperes a területen továbbiakban is erdőt kíván telepíteni, a talajműveléstől kezdve előről kell kezdenie mindent. Amennyiben legalább 55 %-os megmaradást értek volna, úgy a hiányzó csemeték pótlásával folytatni lehetett volna az erdősítést. A kimaradt - szakszerűtlenül kötegekben vermelt, kiszáradt és megpenészedett - csemeték, valamint a területről kiszedett megfakadt és kiszáradt csemeték gyökérzetének vizsgálata alapján megállapította, hogy a szabvány szerinti csemeték, még a gyengébb gyökérzetűek is, életben maradtak, a szabványnak nem megfelelőek kiszáradtak. A minőségi hibája arányát a csemeték 30 %-ában határozta meg.

Megállapította, hogy az aszálykárból 5,3 hektár pusztulása 50-50 %-ban a csemeték nem megfelelő minőségére és az alkalmatlan időben végzett ültetési tevékenységre vezethető vissza. 4,5 hektár pusztulása pedig gazdálkodói hiba. Megállapította, hogy a kifakadt, levélben lévő tölgycsemetét szakmai megfontolások miatt tilos elültetni, mert biztos a pusztulása, ezért a II. rendű alperesnek a munkavégzést meg kellett volna tagadnia, a III. rendű alperesnek pedig le kellett volna állítania. Kifejtette, hogy az egész tevékenységet a szakszerűtlen ügyintézés, az organizáció hiánya és minden tevékenységnél az ellenőrzés hiánya jellemezte. Az erdőtelepítési munka szakértelmet kíván, ezért kiemelten jelentős a szakirányítást vállaló felelőssége.

A felek az őket terhelő szakértői megállapításokat nem fogadták el. Az I. rendű alperes a perbe másik szakértő bevezetését kérte azon indokkal, hogy a szakértői szemlére a szakértő nem hívta meg, ezért megállapításait és az arra alapított véleményét ez okból teljes mértékben aggályosnak ítélte.

Az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítás továbbfejlesztését mellőzve a rendelkezésre álló peradatok alapján hozott ítéletet és kötelezte az alpereseket egyetemlegesen, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperesnek 1.997.004.-Ft-ot, s ezen összegből 1.824.063.-Ft után 2003. szeptember 5. napjától, 98.770.-Ft után 2002. június 4. napjától, 69.971.-Ft után 2002. október 14. napjától, 4.200.-Ft után 2002. december hó 4. napjától 2004. június 30. napjáig az évi költségvetési törvényben meghatározott mértékű, 2004. július 1. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek további 630.000.-Ft-ot és ennek 2003. május 19. napjától 2004. június hó 30. napjáig terjedő időre az évi költségvetési törvényben meghatározott mértékű, 2004. július hó 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest 252.200.-Ft, az alpereseket egyetemlegesen 119.820.-Ft, a II. rendű alperest további 37.800.-Ft eljárási illeték megfizetésére külön felhívásra az állam javára. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen 60.000.-Ft, a II. rendű alperest további 12.000.-Ft perköltség 15 napon belüli megfizetésére a felperes javára.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy az erdőtelepítés sikertelenségében a felperes vétkes közrehatása, az I. rendű alperes által szolgáltatott nem megfelelő minőségű csemeték, a II. rendű alperesnek nem megfelelő ültetési időben végzett munkája és az hatott közre, hogy a III. rendű alperes a szakirányítói tevékenységét nem az általában elvárható módon teljesítette. Sem a felperes, sem az alperesek nem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az I. rendű alperes az adás-vételi szerződést hibásan teljesítette, és felelősségét nem menti, hogy a felperes az átvételkor a megvizsgálási kötelezettségét elmulasztva azokat a termékkategória szerinti minőségben átvette. Az okirattal szemben a perben a felperes bizonyíthatta a hibás teljesítés tényét, mely bizonyítási kötelezettségét teljesítette. Nem volt vitás, hogy a felperes a szaporító anyag minőségét az átvételkor hozzáértés hiányában megvizsgálni nem tudta, erre a kiültetéskor került sor. A szakértői vélemény és az ültetést végzők vallomása bizonyítja, a csemeték minőségi hibáját.

A II. rendű alperes kártérítési felelősségének jogalapját abban állapította meg, hogy a II. rendű alperes a Ptk. 392. §-ának (4) bekezdése alapján köteles lett volna a munkavégzést megtagadni, mert a nem megfelelő minőségű csemetéknek az alkalmatlan időben történt elültetésével a vagyonbiztonságot veszélyeztette, hisz az elvégzett munka kárba veszett, a felperesnek az erdőtelepítést előlrol kell kezdenie.

Megállapította, hogy a III. rendű alperes azzal, hogy a csemeték átvételénél nem volt jelen, nem követelte meg a minőségi bizonyítvány kiadását, az ültetési tevékenységet nem állította le, és saját nyilatkozata szerint sem ellenőrizte a talaj-előkészítési munka megfelelőségét, megszegte a felperessel kötött megbízási szerződést. A III. rendű alperes azon védekezésével összefüggésben, hogy a tevékenységével összefüggő követelményeket nem tudta érvényesíteni, a Ptk. 476. §-ában és 483. § (2) bekezdésében foglaltakra hivatkozva megállapította, hogy a III. rendű alperesnek meg kellett volna tagadnia a munkavégzést, ami részéről a megbízási szerződés felmondását indokolta volna.

Megállapította továbbá, hogy a kár bekövetkeztében 30 %-os mértékben a felperes is közrehatott azáltal, hogy 4,5 hektár területen a telepítés ápolatlanság miatt pusztult ki, így a kárt a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése alapján ilyen arányban maga köteles viselni.

A kár 70 %-áért az alperesek egyetemleges helytállási kötelezettségét állapította meg a Ptk. 318. §-a (1) bekezdésére, 339. §-ának (1) bekezdésére és 344. §-ának (1) bekezdésére hivatkozva.

A kár összegszerűségét a kiegészített szakértői véleménnyel egyezően állapította meg abból kiindulva, hogy az alperesek károkozása hiányában az erdőtelepítés eredményessége 70 %-os lehetett volna, és ez esetben a felperest az állami támogatás 70 %-a, azaz 2.597.000.-Ft illette volna meg, melynek elmaradása a felperesnél elmaradt haszonként jelentkezik. Ebből a 4,5 hektárra eső 773.937.-Ft-ot a felperes maga köteles viselni, így az alperesek magatartásával okozati összefüggésben elmaradt állami támogatás összege 1.824.063.-Ft, ami az alpereseket egyetemlegesen terheli.

Egyetemlegesen marasztalta az alpereseket - a felperes 30 %-os közrehatását figyelembe véve -szántási költségként 98.770 .-Ft-ban, pályázati díjként 69.971 .-Ft-ban és az erdészeti igazgatási eljárás díjaként 4.200 .Ft-ban.

A késedelmi kamatfizetés kezdő időpontját az egyes kártételek felmerülésének időpontjával egyezően határozta meg.

A keresettől eltérően a II. rendű alperesnek kifizetett 900.000 .-Ft vállalkozói díj 70 %-ának megfelelő 630.000 -Ft visszafizetésére kizárólag a II. rendű alperest kötelezte a kifizetés időpontjától esedékes késedelmi kamattal együtt.

Az illeték megfizetéséről a 6.830.000 -Ft pertárgyérték alapulvételével határozott a pervesztesség, pernyertesség arányában. A perköltség meghatározásakor arra volt figyelemmel, hogy a felperes követelése jogalapja tekintetében nagyobb részt pernyertes, míg az összegszerűségnél a leszállított kereseti kérelemhez viszonyította a felek tiszta pervesztességének és pernyertességének arányát.

Az ítélet ellen a kereset teljes elutasítása iránt az alperesek éltek fellebbezéssel.

Az I. rendű alperes az elsőfokú eljárásbeli védekezését változatlanul fenntartva fellebbezésében vitatta az elsőfokú bíróság által terhére rótt teljesítési hibát. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ának (1) bekezdését megsértve a bizonyítékokat egyoldalúan, az I. rendű alperes terhére szólóakat kiemelve mérlegelte. A szakértői véleményt továbbra is aggályosnak ítélte, mint ami ítélkezés alapjául nem szolgálhat. Az elsőfokú eljárásban előterjesztett észrevételeit megismételve hangsúlyozta, hogy a szakvélemény tele van szakmai hibákkal, ezért az újabb szakértő kirendelésére irányuló indítványát fenntartotta. Álláspontja szerint a két éves kiszáradt csemeték gyökeréből azok eredeti állapotára megalapozottan visszakövetkeztetni nem lehet. A felperes elmulasztotta a kárenyhítési kötelezettségét, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott. A felperest megillette volna a szavatossági igény, kicserélést követelhetett volna, vagy elállhatott volna a szerződéssel, mely jogával nem élt. Az I. rendű alpereshez írt levele nem minősül szavatossági igény érvényesítésnek. Kifejezte azon aggályát, hogy a felperes nem a tőle vásárolt csemetéket ültette el.

A II. rendű alperes fellebbezését arra alapította, hogy a vállalkozási szerződést megfelelő minőségben teljesítette, és a munkavégzés megtagadása nem volt indokolt. Figyelmeztetési kötelezettségét bizonyítottan teljesítette, s a felperes a munkavégzés folytatására adott utasítást, mellyel a Ptk. 392. §-ának (3) bekezdése alapján a kárveszély a felperesre szállt át, így kárát saját maga köteles viselni. Amennyiben mégis helytálló lenne az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy a II. rendű alperes részéről az ültetési tevékenység teljesítése a vagyonbiztonságot veszélyeztette, úgy az elsőfokú bíróságnak a kármegosztás alkalmazásakor a felperes terhére kellett volna értékelnie az ápolási tevékenység elmulasztásán túl azt is, hogy a károkozó magatartás előidézésében, a kár bekövetkeztében és súlyosbodásában maga is közrehatott a szakszerűtlen utasítása fenntartásával.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlanul állapította meg, hogy az alperesi károkozás elmaradása esetén a felperes az állami támogatás 70 %-ának felvételére lett volna jogosult. A szakértő ugyanis véleménye 14. oldalán olyan megállapítást tett, hogy jó minőségű csemete megfelelő időben ültetése esetén 55 %-os megmaradást állapított volna

meg a műszaki átvétel, tehát a felperes a hibátlan alperesi teljesítés esetén sem juthatott volna hozzá az állami támogatáshoz.

A III. rendű alperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a felperes és közötté megbízási jogviszony jött létre, és az elsőfokú bíróság a megbízási jogviszony konkrét tartalmát nem tárta fel, a felperes kötelezettségét nem vizsgálta. A III. rendű alperes kötelezettségét illetően csak általánosság szintjén mozgó megállapításokkal él. A III. rendű alperes a szerződést teljesítette, a felperes számára a szükséges szakmai irányítást a talaj előkészítéstől kezdődően a telepítés folyamatára is kiterjedően megadta, a felperes azonban a III. rendű alperes által közölteket figyelmen kívül hagyta, az együttműködési kötelezettségét megszegte, így a Ptk. 476. §-a alapján a kárért teljes egészében maga felel. A felperes a talaj-előkészítést illetően az alperes szakmai tanácsaitól eltérően járt el, a csemeték szállításának időpontjáról az alperest nem értesítette. A szállítást követő napon az alperes az ellenőrzési kötelezettségét teljesítette, a vermesítésre szakmai utasítást adott és elrendelte a locsolást is. A felperes a telepítésről az alperes tanácsát nem kérte ki, már javában tartott az ültetés, amikor a III. rendű alperes kiment a területre, és meggyőződött a II. rendű alperes tevékenységének szakszerűségéről. Amikor a felperes az ő szakmai utasítása ellenére az ápolási kötelezettségét sem végezte, felmondta a szerződést, olyan megfogalmazásban, hogy „nem adom a nevem ilyen munkához”. Hivatkozott arra, hogy a megbízott kötelezettsége, hogy a megbízó érdekében járjon el, s a felperes érdeke az volt, hogy az állami támogatást megkapja, ezért a munkavégzés leállítására irányuló javaslatát is elutasította. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a felperes elvárható magatartását és ezáltal közrehatását a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése és a PK. 36. számú állásfoglalásban írtak ellenére nem vizsgálta. Hivatkozott arra, hogy a szakmai szabályokkal ellentétes a szakértőnek a 70 %-os megmaradásra vonatkozó megállapítása, ezen maximális megmaradás ugyanis az erdő felújításánál és nem az újratelepítésnél irányadó mérték, ez utóbbi esetében az 50 %-os megmaradás is már eredményes.

A felperes a fellebbezési ellenkérelme helyes indokai alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, ellenezte a szakértői bizonyítás továbbfejlesztését.

A felperes személyes előadásában vitatta a III. rendű alperes azon tényállítását, hogy ő az együttműködési kötelezettségét megszegte volna, ugyanis a III. rendű alperest minderről időben tájékoztatta, a csemeték átvételének időpontjáról is a III. rendű alperes értesítette.

Az ítélet tábla a keresetet részben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette.

A II. rendű alperes fellebbezését teljes egészében, az I. és III. rendű alperesekét részben alaposnak találta a következők szerint.

Az ítélet tábla - az elsőfokú bírósággal egyezően - másik szakértő kirendelését indokolatlannak találta. A Pp. 177. §-ának (1) bekezdése értelmében a perben rendszerint egy szakértőt kell alkalmazni, és másik szakértő a Pp. 182. §-ának (3) bekezdésében írt feltételek mellett rendelhető ki, mely feltételek fennálltát az ítélet tábla sem állapította meg. Az elsőfokú bírósággal egyetértve a kiegészített szakértői véleményt - a kárszámítástól eltekintve - aggálytalannak ítélte és ítéltelzése alapjául fogadta el. A szakértő két ízben

bejárta a területet, a második helyszíni szemlén a felek részvételét is biztosította. Az I. rendű alperesnek módja lett volna a részvétele nélkül tartott elsőfokú helyszíni szemle alapján készült szakértői véleménynek a távolléte hiányából fogadó hiányosságainak megszüntetését kezdeményezni, mely lehetőséggel nem élt. A szakértő mind a megeredt, mind a kiszáradt, mind az ültetésből kimaradt csemeték gyökérzetének empirikus vizsgálatára alapította a csemeték minőséghibájára és annak százalékos arányára vonatkozó megállapításait, és egy újabb - ilyen vizsgálati lehetőséggel már nem bíró - szakértő számára sem állnának rendelkezésre a perbeli szakvéleményben rögzítettektől eltérő értékelhető adatok. A szakértő szakmai megállapításait megkérdőjelező alperesi kifogás nincs alátámasztva olyan szakirodalmi adatokkal, amelyek a szakvélemény szakmai helyességét megkérdőjeleznék, ezért pusztán az alperes egyetértésének hiánya a szakvéleményt nem teszi aggályossá.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes terhén az adás-vételi szerződés hibás teljesítését megalapozottan, a per adatait a Pp.206.§ (1) bekezdésének megfelelően mérlegelve állapította meg és indokolási kötelezettségét is megfelelően teljesítette.

A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján teljesítési hiba bizonyítása a felperest terhelte, amit az ítéltábla megítélése szerint is sikerrel teljesített.

Az ítéltábla - szakértelem és egyéb bizonyíték hiányában - elfogadta a szakértő azon ténymegállapítását, hogy a csemeték 30 %-ának gyökérzete az ültetésre nem volt megfelelő minőségű, mely arány a 135 000 darabszámhoz viszonyítva a körülmények ismeretében nem tekinthető túlzottnak.

A szakértő ezen megállapítása - a tényállásban írtak szerint - a különböző helyről származó minták empirikus vizsgálatán alapszik, amit az I. rendű alperes az idő múlása miatt sikerrel nem kérdőjelezhet meg. A felperes ugyanis 2003. június 11-én írásban értesítette az I. rendű alperest a minőségi kifogásról és kérte a közös helyszíni vizsgálatot, mely kérelmét az I. rendű alperes nem teljesítette, ezáltal a Ptk. 277. §-a (2) bekezdésében írt együttműködési kötelezettségét megszegte. Ennélfogva a bizonyításnak az időmúlásból fakadó bizonytalansága az I. rendű alperes terhén értékelendő.

A perben nem cáfolt szakértői megállapítás szerint a csemeték gyökere tele van gyökérszőrökkel, melyek 20-30 perces szélnek kitett helyen vagy napsütéstől nem védetten nagy százalékban vagy teljesen elpusztulnak. Ez az erdősítés eredményességét még akkor is nagymértékben befolyásolja, ha az ültetési anyag megfelel a szabványnak.

A 135 000 darab csemete kiszedése az I. rendű alperes nyilatkozata szerint is minimum egy napot vett igénybe. A per adatai szerint az I. rendű alperes a csemetéket az elszállításig 50 darabos kötegekben tárolta, és azokat szállításra a telephely elé helyezte ki, s a szélről és a napsütéstől nem védte. A fellebbezési tárgyalási nyilatkozata szerint is csupán a kiszáradás elleni védelemről gondoskodott oly módon, hogy vizet biztosított a kötegek locsolásához, melynek megtörténte egyébként semmilyen peradat nincs. A felperes és a gépkocsivezető nem cáfolt nyilatkozata szerint a szállítás napján két órakor megérkeztek az alperes telephelyére, és a rakodást csak fél hétkor kezdhették meg, ez idő alatt bizonyítottan a gyökérszőrök károsodás elleni védelme nem volt biztosítva. Ezért a

teljesítési hibának a szakértő által megállapított arányát az ítéltábla megalapozottnak találta, még annak elismerése mellett is, hogy az átvételt követően az I. rendű alperesnek a csemeték minőségének megőrzésére ráhatása nem volt, és nem bizonyított, hogy a felperes mindent megtett az ültetésig a csemeték minőségének megőrzése végett.

A szakértői véleménnyel egybecsengnek B. S. és V. E. ültetést végzők tanúvallomása is, az általuk elültetett csemeték hibáit ugyanis többek között a gyökerek nem megfelelő voltában határozták meg, s tanúvallomásuk elvetését önmagában az nem indokolta, hogy a II. rendű alperes alkalmazottai. A III. rendű alperes nyilatkozata szerint is megfelelő szakértelemmel végezték az ültetést, következésképpen kellő szakmai gyakorlatuk volt a csemeték minőségének megítélésében.

Az I. rendű alperes a teljesítéskor minőségi tanúsítványt nem adott, és nem bizonyítja a szerződés hibátlan teljesítését, hogy a felperes a termékkategória minőségben történő átvételt írásban elismerte.

A felperes ugyanis a minőség megvizsgálásához szükséges szakértelemmel nem rendelkezett, az esti órákban ilyen mennyiségű kötegelt csemete minőségének megvizsgálása egyébként is fizikailag lehetetlen lett volna. A III. rendű alperes ugyan másnap a csemetéket megtekintette és a minőségüket nem találta kifogásolhatónak, az ítéltábla azonban osztja az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a csemeték minősége - a darabszámukra és a kötegelésre is figyelemmel - ténylegesen csak az ültetéskor volt megvizsgálható, s a felperes június 11-én a minőségi kifogást az I. rendű alperessel közölte. Az I. rendű alperes kártérítési felelősségét nem mentheti azzal, hogy a felperes kicserélésre vagy elállásra irányuló szavatossági igényt nem érvényesített, hisz mindvégig azzal védekezett a perben, hogy teljesítése hibátlan volt, következésképpen a felperesi szavatossági igény érvényesítése sem vezetett volna más eredményhez.

Helyes az elsőfokú bíróság minősítése, hogy a felperes és a II. rendű alperes között vállalkozási szerződés jött létre, tévedett azonban, amikor az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 392. §-ának (4) bekezdése alapján a munkavégzés megtagadásának elmulasztása miatt megállapította.

A Ptk. 392. §-ának (3) bekezdése alapján, ha a megrendelő alkalmatlan anyagot vagy szakszerűtlen utasítást ad, erre a vállalkozó köteles őt figyelmeztetni. A figyelmeztetés elmulasztásából eredő kárért a vállalkozó felelős. Ha azonban a megrendelő a figyelmeztetés ellenére utasítását fenntartja, vagy nem szolgáltat megfelelő anyagot, a vállalkozó a szerződéstől elállhat. Ha nem áll el, a kapott anyaggal, illetőleg a megrendelő utasítása szerint a megrendelő kockázatára köteles a munkát elvégezni.

Az elsőfokú bíróság által alkalmazott Ptk. 392. §-ának (4) bekezdése e szabály alóli kivételt fogalmaz meg, mely szerint a vállalkozó a megrendelő által adott anyaggal, illetve utasítás szerint nem végezheti el a munkát, ha ez jogszabály vagy hatósági rendelkezés megsértésére vagy az élet- és vagyonbiztonság veszélyeztetésére vezetne.

A vagyonbiztonság veszélyeztetése nem a vállalkozás tárgyának sikertelenségét, hanem a megrendelő, vagy más ezt meghaladó vagyonának veszélyeztetettségét jelenti, ami adott esetben nem áll fenn, így az alperes az elsőfokú bíróság által megállapított indokkal kártérítésre nem kötelezhető. Ellenkező esetben nem kötelezné a törvény a vállalkozót a

figyelmeztetés ellenére fenntartott szakszerűtlen utasítás teljesítésére, hiszen ez önmagában megelőlegezi a mű várható hibáját.

Helytálló a II. rendű alperes azon védekezése, hogy a szerződés tárgya a csemeték szakszerű elültetése volt, amit a szakértői véleménnyel és a III. rendű alperes nyilatkozatával is alátámasztottan hibátlanul teljesített. A felperes nyilatkozatával is alátámasztottan (7. sorszámú jegyzőkönyv) a reá háruló figyelmeztetési kötelezettségét is megfelelően teljesítette, a felperes által is elismerten folyamatosan mondta, hogy rosszak a csemeték, ám a felperes a III. rendű alperes döntésére várt. Mivel a felperes érdeke az állami támogatás megszerzése volt, a felperes az ültetésre vonatkozó utasítását fenntartotta, s a II. rendű alperes választhatott az elállás vagy a szerződés teljesítése között. Miután ez utóbbit választotta, a kárveszélyviselés a Ptk. 392. §-ának (3) bekezdése alapján a felperest terheli. Így a II. rendű alperes kártérítésre nem kötelezhető, és megilleti az általa felvett vállalkozói díj is.

A III. rendű alperes és a felperes között általuk sem vitatottan megbízási szerződés jött létre. A Ptk. 474. §-ának (1) és (2) bekezdései értelmében a megbízási szerződés alapján a megbízott köteles a rábízott ügyet ellátni, a megbízást a megbízó utasítása szerint és érdekének megfelelően kell teljesíteni. A 476. § alapján, ha a megbízó célszerűtlen vagy szakszerűtlen utasítást ad a megbízott köteles őt erre figyelmeztetni, ha a megbízó utasításához e figyelmeztetés ellenére is ragaszkodik, az utasításból eredő károk őt terhelik. A 477. § (2) bekezdése alapján a megbízott a megbízó utasításától csak akkor térhet el, ha ezt a megbízó érdeke feltétlenül megköveteli, és a megbízó előzetes értesítésére már nincs mód. Ilyen esetben a megbízót haladéktalanul értesíteni kell.

Az ítélezési gyakorlat szerint a megbízó által a figyelmeztetése ellenére fenntartott célszerűtlen, szakszerűtlen utasítás alapos okot szolgáltat arra, hogy a megbízott emiatt a szerződést felmondja (Ptk. 483. § (2) bekezdése). A megbízó azonban nemcsak szakmailag vagy más okból helytelen tartalmú utasítást adhat, hanem olyat is, amelynek teljesítése jogszabályt, hatósági határozatot sértene vagy az élet- és vagyonbiztonság veszélyeztetésével járna. A megbízási szerződés esetében a Ptk. 392. §-a (4) bekezdéséhez hasonló rendelkezés nincs. A gyakorlat azonban a helyzetazonosságra és a joggyakorlás általános szabályaira figyelemmel e tájékoztatás ellenére fenntartott ilyen megbízási utasítás teljesítését kizártnak tekinti, és ez esetben a megbízottal szemben támasztott általános elvárhatóság, hogy erre figyelemmel a szerződést felmondja. Ezt az elvet juttatja kifejezésre az elsőfokú ítéletben hivatkozott a BH. 1985. évfolyamában 115. sorszám alatt közzétett eseti döntés, ami a III. rendű alperesre nem adaptálható, mivel adott esetben a felsorolt feltételek egyike sem állt fenn.

A felhívott jogi szabályozás alapján a III. rendű alperes a kártérítési kötelezettség alól csak annak bizonyítottsága esetén mentesülhetne, hogy a figyelmeztetési kötelezettségét a felperes irányában teljesítette, amit a III. rendű alperes nem bizonyított, még csak bizonyítást sem ajánlott fel. Az elsőfokú eljárásban személyesen maga is elismerte, hogy a figyelmeztetési kötelezettsége teljesítésére bizonyítást felajánlani nem tud.

A III. rendű alperes a fellebbezésében új tényként hivatkozik arra, hogy a megbízási szerződést felmondta, erre nézve azonban bizonyítást szintén nem ajánlott fel, s a

fellebbezésének a másodfokú tárgyaláson tett kiegészítése szerint is a felmondás alatt is csupán egy bizonytalan megfogalmazású kijelentését érti. Ahhoz, hogy a részéről a szerződés felmondása megállapítható legyen, bizonyíthatóan el kellett volna határolódnia a felperesi tevékenységtől, ami nem történt meg, hisz az ültetés szakszerűségét ellenőrizte, és az Erdészeti Felügyelet által foganatosított ellenőrzésekkor is jelen volt. Az ültetést annak ellenére nem állította le, hogy saját nyilatkozata szerint is a május 15-i ellenőrzéskor maga is tapasztalta az előző napon kiültetett, kilevelesedett csemeték hervadását. A III. rendű alperes és a felperes érdekei azonosak voltak az állami támogatás kifizetésében, hisz a III. rendű alperes a felperessel sikerdíjban állapodott meg, díjazásra csak a telepítés eredményessége és az állami támogatás kifizetése esetén volt jogosult.

A kifejtett indokok alapján az ítéletábra arra a megállapításra jutott, hogy a telepítés sikertelensége az I. és III. rendű alperesek szerződésszegésével, valamint azzal áll okozati összefüggésben, hogy a felperes sem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

Az ítéletábra osztja a II. rendű alperes azon fellebbezési indokát, hogy az elsőfokú bíróság a kár összegét helytelenül határozta meg.

A Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján a kár összege alatt a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést, az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a költséget kell érteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

Az elsőfokú bíróság - a szakértői véleménnyel egyezően - tévesen minősítette az elmaradt állami támogatás összegét elmaradt haszonnak. Az elmaradt haszon alatt ugyanis az elmaradt jövedelem vagy az elmaradt megtakarítás értendő, és az állami támogatás nem jövedelem. Annak rendeltetése az erdőtelepítés költségének fedezése, azt az állam költségtérítésként adja. Ezért az ítéletábra a kár összegéből az állami támogatást kirekesztette, és a felperes tényleges kárát az általa eddig viselt 1.147.079.-Ft telepítési költséggel egyező összegben állapította meg. (Szántás költsége 141.120.-Ft, pályázati díj 99.959.-Ft, erdészeti igazgatási eljárás költsége 6.000.-Ft, a II. rendű alperesnek fizetett vállalkozói díj 900.000.-Ft)

E kár összeg meghatározásakor az ítéletábra a teljes bizonyított kiadással számolt, dacára annak, hogy a szakvélemény szerint 3 hektár telepítése eredményes volt. Ez a 3 hektár azonban nem összefüggően és művelhetően jelentkezik, hanem összességében az egész területen, és a szakvélemény szerint a telepítést - a talajműveléstől kezdődően - újra kell kezdeni, így a telepítés valójában 100 %-osan eredménytelennek tekintendő.

A kárviselés arányának meghatározásakor az ítéletábra abból indult ki, hogy 4,5 hektár az ápolatlanság miatt pusztult ki, 2,3 hektár pedig senkire át nem hárítható aszálykár, így a felperes a Ptk. 340. § (1) bekezdése és a Ptk. 99. §-ának (1) bekezdése alapján a kárt ennek arányában köteles viselni.

A II. és III. rendű alperesek kárviselési arányát az aszálykárból - az alanyok minőségi hibájára és alkalmatlan időben történt ültetésre - visszavezethető 5,3 hektár határozza meg.

Ennek alapján a kár 56 %-a terheli a felperest, és 44 %-a az I. és II. rendű alpereseket. Az 1.147.079.-Ft 44 %-a 504.715.-Ft, ami az I. és II. rendű alperesek között 30-70 % arányban oszlik meg, ezért az ítélet tábla az I. rendű alperes marasztalásának tőkeösszegét 151.414.-Ft-ra, a III. rendű alperesét 353.301.-Ft-ra leszállította. Az ítélet tábla Ptk. 344. §-ának (3) bekezdése a) és b) pontja alapján mellőzte az alperesek egyetemleges kötelezését, tekintve, hogy az alperesek károkozó magatartása és felelősségük aránya egymástól jól elhatárolható, a károsodásban nagyobb arányban a felperes hatott közre és az egyetemlegesség mellőzése a felperes reparációs igényét nem veszélyezteti.

A felperes keresetében a késedelmi kamatigényének kezdő időpontját egységesen 2003. szeptember 6. napjában határozta meg, melyen az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett, ezért az ítélet tábla a Pp. 215. §-ára is figyelemmel az alpereseket a marasztalás tőkeösszege után a kereseti kérelemmel egyező kezdő időponttól kötelezte késedelmi kamat megfizetésére a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése alapján azzal, hogy - az elsőfokú ítélettől eltérően - a 2004. évi CXXXV. tv. 134. §-a szerint a 2004. május 1-jét megelőzően megkötött szerződések esetében a késedelmet megelőző naptári félév utolsó napján érvényes jegybanki alapkamattal azonos mértékű késedelmi kamat csak a késedelem 2005. január 1-jét követő időtartamára alkalmazható.

A kereseti illeték és a perköltség viselés számításakor az ítélet tábla a legmagasabb 6.830.000,-Ft-os perköltségből indult ki, s az egyes alperesek pervesztességének és tiszta pernyerésének arányát az igény egyetemlegességére figyelemmel akként határozta meg, hogy a kereseti igényt az alperesek között harmadolta, s ennek megfelelően a rendelkező rész szerint kötelezte a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján a felperest az I. és III. rendű, s a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a II. rendű alperes javára perköltség fizetésére az előlegezett szakértői költséget is figyelembe véve, az I. és II. rendű alperesek esetében tekintettel arra is, hogy a jogi képviselőjük ÁFA köteles.

Az ítélet tábla a kifejtett indokok alapján az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint részben megváltoztatta.

A másodfokú perköltségről döntésekor a pervesztesség, pernyertesség arányának meghatározásakor az elsőfokú ítéleti marasztalást tekintette másodfokú pertárgy értéknek és azt harmadolta az alperesek között. A túlnyomórészt nyertes I.r alperes javára a Pp. 81. § (1) bekezdése, a II. rendű alperes javára a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint kötelezte a felperest fellebbezési költség megfizetésére a 32/2003 (VIII. 22.) IM. r. alapján, az I. rendű alperes esetében az általa lerótt fellebbezési illetéket is figyelembe véve. A III. rendű alperes pernyertességi és veszteségi aránya közel azonos, ezért javára másodfokú költségként a Pp. 75. §-ának (1) bekezdése alapján csak az általa lerótt illetéknek a pernyertességével arányos része megfizetésére kötelezte a felperest, jogi képviseleti díjat nem állapított meg.

A felperes köteles a II. rendű alperes illeték-feljegyzési joga folytán le nem rótt, a II. rendű alperesre eső fellebbezési pertárgyi érték alapján esedékes fellebbezési illetéket teljes

egészében az államnak megtéríteni a II. rendű alperes fellebbezésének teljes sikere folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján.

Debrecen, 2007. március hó 23.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteky Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó